

Boken om Tage

– en familjehistoria

Monica Wallstedt

Förändringar i tryckeribranschen

Tryckeri Fylgia fick alltså en ny direktör år 1948, sonen Arne Berglund. Det var en tid av utveckling och rationalisering inom tryckeribranschen och nu måste man följa med sin tid. Sannolikt fick pappa delvis nya arbetsuppgifter. Med ny teknik ökades arbetstempot och leveranstiderna kortades och pappa skulle ansvara för att allt levererades i tid. Det in-
fann sig en ohälsosam stress som inte hade funnits tidigare och som påverkade alla. En av kvinnorna som arbetade på tryckeriet bodde i Traneberg. Flera år senare träffade jag hennes dotter och hon kunde intyga att hennes mamma sagt, att ”Wallstedt” hade varit mycket omtyckt.

Pappa i tryckeriet

Pappa var typograf och jag är säker på att han hade arbetat med de flesta på ett tryckeri förekommande arbetsuppgifter. Han slutade sin bana som verkmästare. Verkmästare är en titel med ett specifikt arbetsområde. Pappa älskade sitt jobb och alla intressanta människor han kom i kontakt med. Han var tryckeriets ansikte utåt. Det var inte bara förlagsfolk utan även poeter och författare. Bland andra, Vilgot Sjöman känd för filmen Nyfiken gul med Lena Nyman och journalister inom olika branscher. Trädgårdsarkitekten Ulla Molin som skrev i de stora trädgårdstidningarna var pappa bekant med.

Ett år trycktes Tekniska högskolans tidning Blandaren på Fylgia. Pappa berättade skrattande att teknologen satt på en pall och doppade fötterna i blå färg och gjorde avtryck på valsen där pappersrullen snurrade!

Pappa berättade också för mig att man hade sitt alldeles egna språk inom tryckeriskräet. Det skulle jag så gärna vilja veta mer om. Då var jag inte intresserad när pappa ville förmedla sina erfarenheter till mig, vilket jag djupt ångrar idag. Men något som jag lärde mig av pappa var känslan för papper och böcker. Ett vackert papper förmedlar något, liksom en bok som är vackert inbunden. Jag har sparat och läst gamla böcker från farfar Emil, bland annat av Selma Lagerlöf och Dickens. De doftar på ett särskilt sätt. Det låter högtidligt, men pappa var en i länken av en 600-årig tradition sedan Gutenbergs dagar. Pappa var en språkmänniska som älskade att läsa. Om det vittnade hans bokhylla som innehöll flera av de tongivande svenska författarna på 1940 och 1950-talen. Han hade lätt för att skriva och tala, hade en vacker handstil och hanterade böcker med största varsamhet. Jag minns ett tillfälle när Gunilla och jag slogs om en

bok så att sidorna yrde. Pappa skrek åt oss att sluta! Det var boken om Hagaprinssorna.

Jag har använt brevpapper flitigt, eftersom jag alltid har tyckt om att skriva brev. Idag skriver vi ju inga brev, vi skickar mejl. Brevpapper var en återkommande present från pappa och pappret skulle vara av hög kvalitet. Jag minns särskilt vid ett tillfälle när jag fick handgjort papper med vattentämpel med tillhörande kuvert, det var något mycket fint. Hemma fanns alltid tillgång till olika slags papper. Mina noter från Adolf Fredrik förvarade jag i en mapp som jag gjort av gult, kraftigt strukturpapper. Genom pappa lärde jag mig att uppskatta ett vackert papper.

I gamla böcker sker en cellulosanedbrytning och under den processen utsöndras en doft av vanilj och mandel! I en doftstudie som jag läser om ansåg flertalet av testdeltagarna att gamla böcker doftar choklad. Både träd, som ju papper är tillverkat av och chokladböner innehåller lignin och cellulosa. Obestruket papper är ett rustikt, tjockt papper som förr med förkärlek användes i Norden, ju tjockare desto bättre. Bestruket papper är mjukt och har ett ytskikt för att förbättra slitstarkhet och tryckbarhet.

Med analog tryckteknik kunde man åstadkomma effekter i pappret, så kallat relieftryck. På dekoren och/eller den tryckta texten lades ett hartspulver som sedan värmdes i ugn så att hartspulvret smälte och därefter stelnade. Ett exempel på analog tryckteknik finns i ett album från Lasses och mitt bröllop 4 september 1965. Dekorationen på bröllopsmenyn är en syrenkorg i relieftryck. Menyn var en gåva från Tryckeri

Fylgia. Middagen som hölls på Solliden bestod av färskrökt lax, snöripa och som dessert Gateau Solliden.

1950-talet kom med framtidstro och ett uppsving för många branscher. Ett begrepp som myntades var det svenska folkhemmet. När vi ser tillbaka kan vi tala om en mytisk tid som vi ser i ett rosafärgat skimmer. Det var ett paradigmskifte där gamla arbetssätt och villkor byttes ut mot nya. Men allt var inte bra. Många människor som likt pappa hade arbetat sedan tidiga tonåren var helt enkelt utarbetade. Han var inte ung längre, han hade fyllt 50 år. Under hela sitt liv hade han varit på arbetet kl 07.00. Jag vet att det var en ständig fråga som sysselsatte honom, varför verkstadsfolket skulle börja så tidigt när kontorsanställda började först kl 09.00.